

VÅLERENGA HISTORIELAG

MER GAMMELT ENN NYTT

ÅRGANG 17 NR. 2 - 2014

**En ekte Vålereng-
gutt har forlatt oss**

Side 3 - 4

**Et spennende liv
på Vålerenga.**

Side 10 - 11

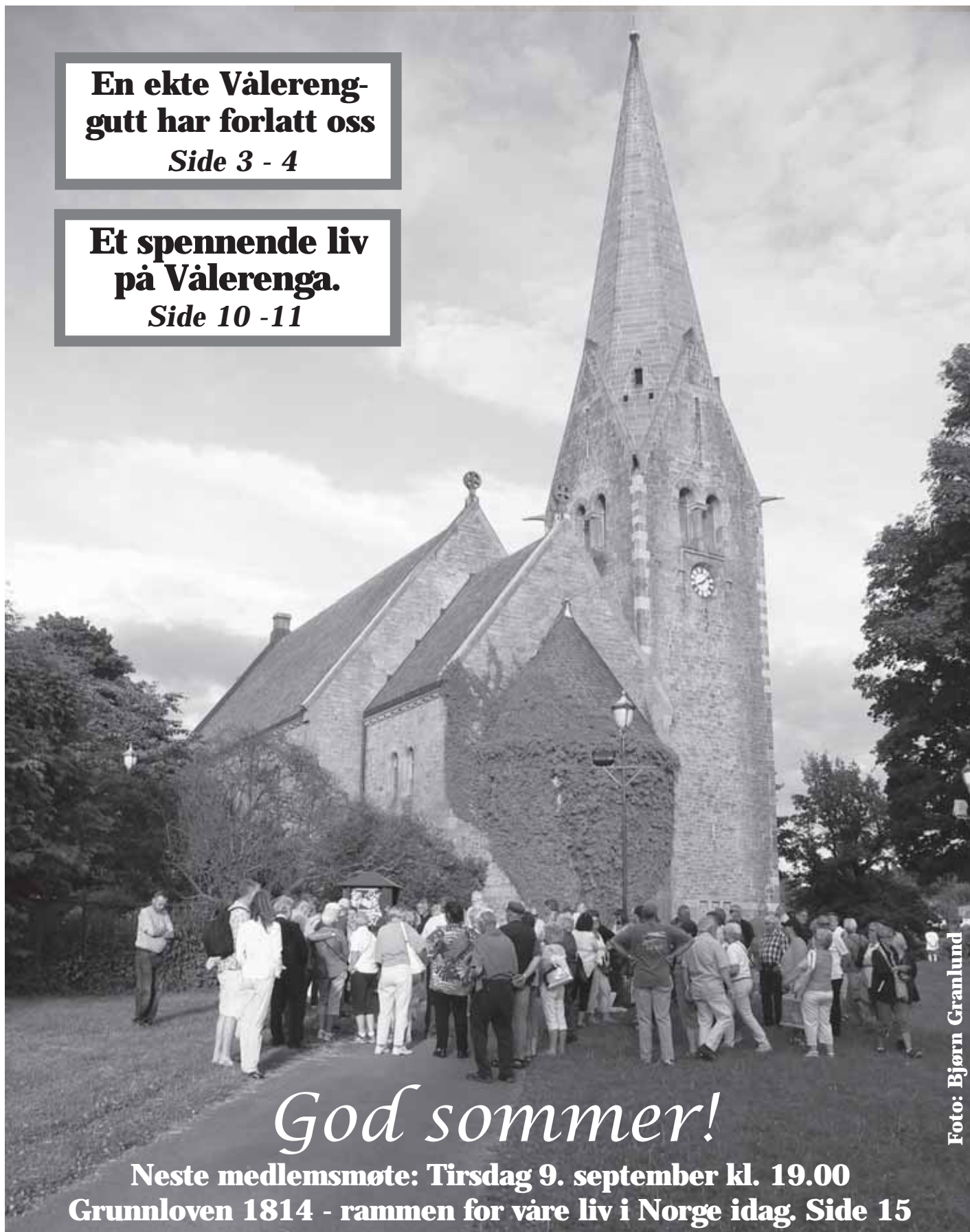

Foto: Bjørn Granlund

God sommer!

**Neste medlemsmøte: Tirsdag 9. september kl. 19.00
Grunnloven 1814 - rammen for våre liv i Norge idag. Side 15**

Våren er over, og sommeren er her....

Av Even Haugseth

Siden påskenummeret kom ut, har våren gått unna i en fei, og det har blitt sommer. I historielaget har vi hatt både medlemsmøte og bydelsvandring, og planlegging for høstens begivenheter er godt i gang. Tradisjonen tro kommer sommerutgaven av medlemsbladet ut før de fleste forsvinner på ferie. Det ble et vellykket medlemsmøte 8. april. Våre venninner i Vålerengen pikekor ønsket oss velkommen med et knippe av sine innøvde sanger. En opplagt og engasjert Leif Gjerland lot oss få høre om smakebiter fra byhistorien. Få vet så mye om Oslo som nettopp han, og det ble et interessant foredrag. Etterpå hadde han en overraskelse for tilhørerne. Han hadde laget en spørrekonkurranse med mange gode spørsmål om byen. Det var godt frammøte, så det ble mange lag rundt om i salen. Quizen ble avsluttet med en intern kniving blant de som var på vinnerlaget. Det var Arild Svendsen som avgjorde det hele til slutt med sine imponerende kunnskaper. Så gratulerer, Arild! I mai er det alltid så mye som skjer, så da valgte vi ikke å ha noe program. Allerede 3. juni var vi i gang igjen. Etter 4 år med vandreteater i Vålerengas gater, parker og bakgårder, synes vi det

var på tide med en tradisjonell bydelsvandring igjen. Den var det en av byens drevne guider, Jane Ennis, som tok på seg. Godt over hundre stykker møtte opp på Galgeberg og fikk en fin tur i det deilige været. Da vi avsluttet i parken 2 timer senere, hadde vi vært innom mange av de viktige stedene på Vålerenga. Med sin gode historiekunnskap er Jane flink til å sette lokale steder og hendelser inn i større sammenhenger. Publikum var også veldig engasjert og fortalte om flere lokale hendelser. Det ble en hyggelig tur.

Etter vandreturen på Vålerenga, fikk vi en veldig trist beskjed. Vår nestleder, Knut Roar Westbye, hadde gått bort. Etter mange års kamp mot sykdom og sviktende helse, mistet vi en av en av våre mest patriotiske venner. Det var hans barndoms bydel, Vålerenga, som var det store for han. Torsdag 12. juni var vi samlet i Vålerenga kirke for å ta avskjed med Knut Roar. Mange av vennene hans i laget vårt møtte opp, og det sier sitt om hvor mye han var verdsatt hos oss. Det ble en rørende og fin bisettelse. Anne Teppen leste Kyter's dikt "Mitt kongerike", og alle reiste seg da sangen "Vålerenga kjerke" ble sunget. Mye bør sies om en hedersmann som han, så vi tar derfor med

minneordet mitt fra bisettelsen i dette bladet.

Året 2014 er som alle vet, grunnlovsjubileumsår i Norge. Vi synes det er viktig å markere dette hos oss også. Den 9. september har vi invitert Per-Øyvind Sandberg til høstens første medlemsmøte. Han er en mye brukt foredragsholder, og med kåseriet "Grunnloven 1814 – rammen for våre liv i Norge i dag" burde alt ligge til rette for et spennende og interessant møte. Vi sees. Noter like godt datoen med en gang.

Nå i vår har vi også jobbet med neste års kalender og med høstens store begivenhet. Det er mye jobbing med dette, og arbeidet fortsetter framover. For at det skal bli en severdig utstilling andre helg i oktober, trenger vi også din hjelp. Les mer om dette lenger bak i bladet.

Hyggelig er det at bydelsutvalget i Gamle Oslo nok en gang verdsetter det vi gjør i historielaget. I år fikk vi hele 15 000 kroner i frivillighetsmidler. Vi sender bydelspolitikerne en stor takk!

Historielaget håper at dette bladet faller i smak. Med dette vil jeg på vegne av styret få ønske dere alle en riktig god sommer! Håper vi sees på høstarrangementene våre.

Som smågutt var Knut Roar Westbye med sin mor på ekstrajobb i Opplandsgata 5. Tegnet av Fred Arild Ruud.

Minneord:

En ekte Vålerenggutt har forlatt oss

Knut Roar Westbye var i sitt ess da han ledet historielagets bydelsvandring på Kværner i 2009. Vi ser han her sammen med noen av de frammøtte. Foto: Bjørn Granlund.

3. juni var kvelden da Vålerenga Historielag hadde sin årlige bydelsvandring. Vi avsluttet den vellykkede turen ved Vålerenga kirke, på plenen nedenfor prestegården. Der så vi ned mot Opplandsgata. Vår omviser, Jane Ennis, delte der med oss det hennes gode venn i historielaget, Knut Roar Westbye, hadde fortalt henne om Opplandsgata 5. Det var der han som barn var med sin mor da hun var der på ekstra-jobb. Hun gjorde rent på daghjemmet i første etasje og i bedehuset i annen. Det ble Knut Roar som fikk jobben med å bære koksbøttene opp fra kjelleren og jage vekk rottene som var der.

Det ingen av oss visste da vi sto der på kirkevangen, var at Knut Roar

døde bare noen timer tidligere.

Det var et trist budskap vi mottok fra hans samboer Torill. Vår nære venn gjennom mange år, er ikke lenger blant oss. Torill fortalte at han så gjerne ville ha vært med på vandringa denne kvelden.

Vålerenga og historielaget sto han veldig nært.

Denne interessen har vi i historielaget hatt den glede av å "dyrke" sammen med Knut Roar i mange år. Han ble med i laget allerede i 1995, bare 3 år etter at vi startet opp. Det er slike som han, som har vært avgjørende for at vi har fått til det store engasjementet rundt det vi driver med.

Faren hans jobbet ved Kværner Bruk, og det var derfor familien

Westbye bodde på Vålerenga. Etter først å ha bodd øverst i St. Halvards gate, fikk familien i 1951 leilighet i de nybygde "brakkene" som Kværner satte opp mellom jernbanen og det som ble Arnljot Gellines vei. Hans mor vasket også for alle læreguttene som bedriften hadde boende der.

I 2009 var vi så heldige å få være med Knut Roar til Kværner og Jøtul, Kullsy'r'n, Brakkebygrenda, Loelva, Hylla og alle de stedene han var lommekjent. Det var en stor opplevelse å høre han fortelle. Da var han i sitt ess.

Han var et av barna i de store ungekullene som ble født rett etter krigen. VIF hadde skiskole på Etterstad og hoppbakke i Nygårds-kollen, og det var hester på hamna. I sagflisa ved Nygård teglverk kunne unger boltre seg. I gatene og bakgårdene på Vålerenga kjedet en seg aldri. Han var med i Speider'n, og i gutteklassa på Vålerenga skole var det mye som skjedde. Etter det han fortalte om lek og opplevelser, må det ha vært et eldorado av et oppvekstmiljø som ethvert barn i dag kunne misunne han.

Han fortalte om faren sin som var sportsgal og ivrig med notering av rundetider når han hørte skøytelep på radio'n. Hos Westbye kom den første TV'n allerede til OL i Squaw Valley i 1960. Forstyrrelsene kunne bli store med et hus som lå klint inntil jernbanelinja.

Knut Roar var redaktør for historielagets medlemsavis "Mer gammelt enn nytt" i noen år. Før tiårsjubileet vårt, bestemte vi at vi skulle gi ut bok, og det ble et naturlig valg for oss at han skulle være med i bokkomiteen. Den jobben gjorde han grundig. Ingen av oss hadde gitt ut bok før, så det var utrolig

Knut Roar Westbye (øverst til høyre) samlet deltakerne på bydelsvandringa 2009 utenfor barndomshjemmet i Arnljot Gellines vei og fortalte om mange minner fra en spennende oppvekst på Vålerenga. Foto: Bjørn Granlund

mye som skulle skrives og redigeres. Møtene med forlaget ble mange. Da vi i 2002 stolt kunne presentere boka "VÅLERENGA – bydel med sjel" fikk vi for alvor høre om Knut Roars oppvekst i sin barndoms paradys. Den breie måten å snakke på, hadde Knut Roar med seg fra arbeidsmiljøet ved Kværner. Dette ble til både diskusjoner og mye latter i bokgruppa.

Knut Roar var utrolig engasjert når vi jobbet med forskjellige prosjekter.

Han satt i styret vårt i 10 år. Han skal ha sin del av æren for at historielaget i 2008 fikk kontorer i tårnet på Vålerenga kirke og egnede lokaler for arrangementene våre i første etasje. Da brukte han veldig mye tid på at vi skulle komme i orden i de nye kontorene våre.

Til tross for mange helseplager de siste årene, hadde han alltid en stor vilje til å gjøre sitt aller beste for historielaget. Takket være sin samboer Torill som kjørte han, stilte

han til og med opp på møter som vi hadde nå i vår.

Vi har mistet en av våre store ildsjeler, og han kommer til å bli savnet i laget vårt. En ekte Vålerenggutt har forlatt oss.

Takk, Knut Roar, for alt du har gjort for Vålerenga!

VÅLERENGA HISTORIELAG
Even Haugseth

Det er over 2 år siden Einar Gelius' avskjedsgudstjeneste i Vålerenga kirke. 11. mai i år ble han innsatt som ny sogneprest i Lom. Vi i historielaget sender våre gratulasjoner til han der oppe i den vakre fjellbygda i Gudbrandsdalen. Fra Aftenposten lørdag 3. mai måtte vi bare ta med dette klippet, for sånt varmer alle som har hjertet sitt på Vålerenga: Aftenposten spurte: - Hva er det fineste noen har gjort for deg?

Gelius svarte: - Da folk fra Vålerenga vertshus hadde tent fakler for meg i Vålerenga-parken den dagen jeg sluttet som prest på Vålerenga.

Gratulerer Gelius!

Einar Gelius ble møtt med fakler helt fram til inngangsdøra på prestegården. Foto: Bjørn Granlund.

Vålerengas egen sjakkmeister Erling Gotfred Myhre

Av Anne Teppen

Sjakkmeisteren fra Islandsgata og Totengata avbildet i Norsk Sjakkblad i september 1952.

Tidsskriftet Sjakkliv skrev i 1946: «Erling Myhre har gjennom en årrekke vært en av Norges største sjakkbegavelser». Det var da han vant Norgesmesterskapet for første gang. Norgesmester ble han også i 1950 og i 1955. I 1950 og 1952 deltok han på det første norske landslaget i sjakk-OL (lag-VM i sjakk). Erling Myhre var medlem av Arbeidernes sjakkklubb og Oslo Schakselskap. Hadde han levd i dag hadde han kanskje vært medlem i den relativt nye Vålerenga sjakkklubb, for Erling var Vålerenggutt. Født 11.januar 1903 og døpt i Vålerenga kirke i juni samme år. Da bodde han hos sin mor og far, Marie og Karl Johan Myhre i Islandsgata 10. Som voksen jobbet han som postbud og som lagerekspeditør hos Elektrisk Bureau. Han bodde i Totengata, både i nr. 7 og nr. 8. Han gikk bort 12.april 1971.

Kjell Andresen som vokste opp i Totengata i 40- og 50 årene påsto at Erling Myhre var den eneste i Totengata som bar slips og historier om hans sjakkresultater var eventyrlige.

I år blir det arrangert sjakk-OL i Tromsø 1. – 14. august, og takket være Magnus Karlsen er sjakkinteressen kjempestor i Norge. Derfor synes vi det er hyggelig å minnes at også en gutt fra Vålerenga gjorde seg bemerket i den fasjonable sjakkverden. Er du fra Vålerenga og sjakkinteressert kan vi anbefale Vålerenga sjakkklubb som siden starten i 2008 allerede har spilt seg opp i eliteserien.

Kilder: Digitalarkivet: kirkebøker og adresselister, Norges sjakkforbund og Wikipedia.

HAGEVANDRING ETTERSTAD KOLONIHAGER

Tirsdag 1. juli. Omvisning i hagen kl.18.
Tirsdag 5. august. Omvisning i hagen kl.18.
Kaffe

Hør om hagens historie og titt inn på koselige parseller.

Lørdag 16. august. Hagelarm
Lørdag 23. august. Loppemarked
Velkommen!

Vi har også jubileumshytta fra Frognerparken i 1914 hos oss.

ETTERSTAD KOLONIHAGER

Minneord:

Et av våre eldste medlemmer har gått bort

Vi vil alltid huske Eva Dagfinrud og hennes varme smil. Dette bildet ble tatt av henne på vår fotoutstilling i oktober 2012. Her viser hun stolt fram engelen med hennes mors ansikt som Emanuel Vigeland hadde malt i Vålerenga kirke. Foto: Reiner Schaufler

Eva Dagfinrud døde den 29. april etter et kort opphold på Vålerenga bo- og servicesenter. Hun ble bisatt fra Vålerenga kirke den 9. mai. Eva sovnet stille inn med de nærmeste rundt seg. Hun ville blitt 93 år den 31. mai og fikk et langt og innholdsrikt liv.

Eva var en spesiell dame. Hun var født og oppvokst på Vålerenga, hvor hennes bestefar var kirketjener i Vålerenga kirke. Her fant

hun sin kjære Rolf, som hun giftet seg med, og de flyttet etter hvert til Etterstad og midt på 60-tallet til Ulsrud. De fikk to barn, først Arve og så Hanne. I løpet av årene fikk hun 3 barnebarn og 3 olderbarn, som hun var så stolt over og hadde slik stor glede av.

I 1996 gikk Rolf bort og livet ble ikke det samme for henne lenger. Hun savnet sin Rolf, samtidig som hun tok tak i livet sitt på nytt. Hun

ble aktiv med i eldresenteret på Oppsal. Her hjalp hun til med mange ulike gjøremål, og når det var fremvisning av nye klær, var Eva mannekeng. Nærmere 90 år gammel hadde hun fremdeles sin faste dag i uken hvor hun dekket bord og laget snitter til de "eldre på eldresenteret".

Eva arbeidet i mange år som kontordame på Vålerenga skole og var der til hun gikk av med pensjon. En skole hvor hun, Rolf og barna deres hadde gått på, og som sto henne nær. Hun bisto Vålerenga Historielag med fortellinger og bilder fra sin oppvekst. Ja, hun "kunne sitt Vålerenga" og intet var glemt, og hun husket mer enn de fleste. Hun var sterkt knyttet til Vålerenga og var bl.a med i Gamlehjemmets venner.

Eva var i alle år en meget aktiv dame. Hun var glad i å synge og spille piano, og på 90-tallet var hun også med i sangkoret Freidig.

Vi som kjente Eva, vil alltid huske henne som en humørfylt, ungdommelig og flott dame, og som alltid hadde et varmt smil på lur. Hun var en dame man kunne diskutere med, kunnskapsrik og hadde klare meninger som hun også klart ga uttrykk for.

I mange år var vi nærmeste nabo, og for meg og min familie førte dette til et varmt og nært vennskap til Eva og Rolf. Det ble mange hyggestunder, og ofte satt latteren løst.

Minnene etter Eva vil fylle oss med varme og savn. Vi lyser fred over Eva sitt minne.

Thordis Kjørstad

FOTOUTSTILLING

11. + 12. oktober

Før var det ingenting som manglet på oppfinnsomheta når ungene skulle leke. Vi minnes Evy (Berg) Bjerklund som lånte oss dette fine bildet fra Orknøygata i 1939. Bjørn Eriksen og John Berg snekra disse Ola-kjerrene selv, og Evy fikk sitte på.

Det går fort mot årets største begivenhet i historielaget. Andre helg i oktober braker det løs. Fotoutstillingsgruppa og styret har blitt enige om at "BARN" blir hovedtema i år. Alle har vi vært små en gang. Kanskje du har barn eller barnebarn som synes det er gøy å se hvordan det var før pc og mobiltelefon ble "leketøy".

I tillegg til mange nye bilder, har vi tenkt at vi også skal gjenskape et

barnerom fra 1960-tallet og et klasserom. Til dette trenger vi gjenstander som passer. Hvis DU har gjenstander som kan passe på disse rommene eller til hovedtemaet, hører vi gjerne fra deg. Flere bilder er selvfølgelig også gjevt. Vi trenger også flere som kan være med og hjelpe til både før, under og etter utstillinga. Si fra hvis du kan være med. Dette blir gøy!
Styret

**TEMA:
BARN**

Medlemsmøte tirsdag 8. april 2014

Av Håkon O. H. Engh - Foto: Bjørn Granlund og Arild Svendsen

Optimistiske vartoner fra de velvoksne "pikene" i Vålerengen pikekor:
"Kom mai du skjønne, milde"

Møtet fant sted i Vålerenga kirkes menighetssal. Vi begynner å bli bortskjemt med god tilstrømming til historielagets medlemsmøter. Leder Even Haugseth kunne denne gangen ønske velkommen over 100 frammøtte. Det er gledelig å kunne konstatere at så mange viser så stor interesse og glød for byen og bydelen vår.

Even orienterte først om sommerens bydelsvandring med Jane Ennis, som vi kjenner fra før. Vi håper mange setter av 3. juni for en garantert interessant og spennende spasertur fra Galgeberg og oppover Vålerenga, for å ende opp i nærheten av kjerka.

Femten velvoksne "piker" fra Vålerengen Pikekor åpnet kveldens program med fem sanger fra det de kalte et slags "best of" fra sitt rikholdige repertoar. De startet med optimistiske vartoner, "Kom mai du skjønne, milde", og avrundet med "Till Österland vill jag fara". Vi håper de ikke blir der så lenge at de ikke kan la oss få oppleve mer

vellyd og sangglede en annen gang.

Mange hadde sett fram til kveldens kåseri, og vi ble ikke skuffet. Leif Gjerland har i en årrekke gledet og opplyst oss med spennende bøker og artikler om byen vår. Denne kvelden handlet det om hans siste bok, "Oslo før". En artig vri var at kåseriet ble en blanding av fortelling og quiz. Vi skulle lære å "se det vi ser hver dag uten å se det". Da er det viktig å "lære noe og ha det moro samtidig, men ikke lære så mye at det ikke er moro, og heller ikke ha det så moro at vi ikke lærer noe". Hovedøya og Grünerløkka var kveldens hovedtema.

Navnet Hovedøya kommer fra norrønt "hofud", (høyde) og sikter til høyden øst på øya. Hovedøya har en spennende historie. Mest kjent i dag er kanskje klosteret. Her holdt cistersiensermonker til fra 1147 til klosteret ble brent i 1532. Seinere ble mye av steinen fra klosteret brukt i utvidelsen av Akershus festning. Øya ble militær

eiendom og har fremdeles en kommandantbolig, hvor ingen kommandant noensinne har bodd. Et skipsverft var i virksomhet der fra 1640-åra og bygget flere store orlogsskip. "Hannibal" med hele 60 kanoner var det første av dem, sjøsatt i 1647. "Hannibal" var det største skipet i den dansk/norske flåten, inntil "Sophia Amalia" ble sjøsatt på samme sted fem år senere. Hun var verdens største orlogsfartøy! Det som er igjen av det maritime miljøet i dag, er de fire båtforeningene som holder til omtrent der verftet var.

I 1661 ble 13 harer satt ut på øya for at kongen og hans venner skulle more seg med å gå på jakt. Men de kjente nok ikke eventyret om å "gjete kongens harer", for da jakta skulle begynne, var alle sporeløst borte. Rykter kunne snart fortelle at det ble servert mange haremiddager på Nesodden i de dager. Hovedøya har også et spesielt artsrikt planteliv. Noen av artene finnes ikke andre steder i Norge, og dette kan vi delvis takke munkene for. Og hvem visste forresten at munkene også står bak navnet "Mærradalen"? Det kan kanskje ha gresset ei og annen mærr i naturperla på vestkanten, men navnet er en fordreielse av Maria. Oslo kommune overtok Hovedøya i 1952, og Kari Diesens kjente sang antyder noe av det den er blitt brukt til siden da. Det meste av øya er i dag fredet.

Grünerløkka har navn etter myntmester Friedrich Grüner, som kjøpte den av kong Christian V. Umiddelbart før området ble lagt inn under Christiania i 1858, og dermed ble omfattet av murtvang, skjøt en rekke trehus opp. Bydelen ble kalt Ny York, antakelig på grunn av den "amerikanske" byggehastigheten. Fabrikkene som vokste opp langs Akerselva; spinnerier, veverier, sager, meka-

En underholdende og engasjert Leif Gjerland i sitt kåseri om Hovedøya og Grünerløkka. Etterpå ble det quiz der alle fikk testet sine kunnskaper om hovedstaden.

niske verksteder og kanskje framfor alt den kjente seilduksfabrikken, trengte mye arbeidskraft. I slutten av 1800-åra var løkka derfor anta-

kelig byens tetttest befolkete område. I etterkrigstida skjedde det som vi kjenner fra Vålerenga og andre steder: Saneringsspøkelset

førte til forfall, men fra '70-tallet rykket entusiastiske ungdommer inn. Først som husokkupanter, senere ble de kjøpere og fornyere. Grünerløkka reiste seg igjen. I dag er Løkka byens hippeste område, med populære kafeer og restauranter, dyre boliger og et rikt forretnings- og kulturliv.

Quizen ble vunnet av laget som kalte seg "Åtter'n", og etter en intern finale sto Arild Svendsen igjen som den heldige eier av et signert eksemplar av Gjerlands bok.

Det er nesten unødvendig å nevne at køen som vanlig var lang foran vaffeldisken. Men det bør absolutt nevnes at flere frivillige straks sto fram, da det ble kjent at en av våre kjære "kjøkkenjenter" var fraværende.

Stor takk til dem og alle som møter fram og er med på å holde historielaget sprell levende!

Historielaget vil også redde Vålerenga Fotball

8. juni var det auksjon i bakgården på Vålerenga Vertshus. Dette som et av mange tiltak som Klanen og klubben har satt i gang, for å redde Vålerenga Fotball. Historielaget ble forespurt om vi hadde noen dubletter å avse. Auksjonen begynte med at idrettsgruppas Jarle Teigøy fortalte om de fem objektene vi avga. De ble solgt for nærmere kr. 2.500,-. Det var til sammen litt over 100 objekter som ble solgt denne søndags ettermiddagen og som innbrakte over kr. 77.000,-. Når vi vet at Vålerenga-investor Trøim dobler dette beløpet, så ble dette et flott bidrag i jobben med å redde klubben.

Auksjonsobjekter.

Historielaget var representert med idrettsgruppas Jarle Teigøy (til venstre) på auksjonen.

Stor stemning i bakgården på Vålerenga Vertshus i Hedmarksgata 1.

Et spennende liv på Vålerenga.

av Terje Paulsen

Etter intervjuet var det fotografering, og Sølvi viste fram et flott bilde fra da hun var ung. Foto: Terje Paulsen.

Sølvi Bråthen, født Øiseth, kom til verden høsten 1930. Hun har bodd det meste av sitt liv i Eirik Raudes vei 27, og vokste opp der. Nå har Sølvi det meget bra i sin omsorgsleilighet på Ensjøtunet. Hun har

en fantastisk hukommelse og fortellerevne, og sprudlet da jeg snakket med henne om hennes liv. Hun viste meg også en utrolig minnebok, med et stort antall dikt og bilder av klassekamerater, familie og venner.

-Faren min jobbet i seddelttrykkeriet i Norges Bank og var en hedersmann og en flott familiefar, sier hun stolt.

-Han gikk alltid rett hjem etter jobb, var blid og hyggelig mot kone og sine barn, og gikk rett ut i hagen og jobba etter middag, sier Sølvi.

-Han jobbet kun for hus og hjem. Han tok samme buss hver morgen, men den dagen krigen brøt ut kom ikke bussen. Hadde far kommet på jobben til vanlig tid den dagen, hadde han blitt sendt rett til London med gullbeholdningen til Norges Bank.

Sølvis mor ble født i 1907, og vokste opp på et småbruk på Finnskogen, og fikk en bror.

Sølvis mormor traff en finne og giftet seg, de flyttet til Vålerengata 1 i 1914 med de to barna. Rett ved skomakeren og Berg Daglivarehandel. Sølvis mor var da 7. Der bodde hun med sin lillebror, far og mor. Sølvis mor og hennes bror begynte på Vålerenga skole i 1914. Sølvis morfar kjøpte huset i Eirik Raudes vei i 1915, han jobbet på Kværner bruk. Sølvis foreldre med sine barn bodde i det samme huset. Det samme gjorde en onkel og flere gutter.

Sølvi skulle ha begynt på Vålerenga skole i 1937, men grunnet store helseproblemer og flere lungebetennelser, begynte hun ikke på skolen før i 1938. Hun hadde så vidt begynt på skolen da hun igjen fikk lungebetennelse, og måtte være hjemme i 2-3 måneder.

Fra første klasse i 1938 til tyskerne okkuperte skolen, gikk hun på Vålerenga skole. Skolen var visstnok også den aller første i Oslo som ble tatt. Klassen hennes fikk ha undervisning der bare ca. 2 uker før de måtte ut. Da satt alle elevene sammenpakket nedover trappene på skolen mens de fikk undervisning. Frøken sto på top-

pen og underviste, mens elevene trykket seg inntil veggene når tyskerne kom dundrende opp og ned med stort bråk fra harde støvler.

- Etter at vi var kastet ut fra skolen fikk vi først undervisning i parken på Vålerenga, og gjetten om det kunne være kaldt! Med votter og vanter på! Vi hadde også undervisning hjemme hos hverandre, og i Renholdsverkets lokaler i Kjøllberggata. Frøken stilte alltid så trofast opp. Lekser fikk vi hver dag. Frøken var meget religiøs, og salmevers måtte synges selv om det var kuldegrader i parken. Tyskerne gikk stadig forbi der de satt med undervisning. Klassen min på Vålerenga fikk også undervisning i huset vårt i Eirik Raudes vei. Vi ble ofte forstyrret av flyalarm. Det ble ikke en helt bra undervisning, for vi kunne jo ikke ha alle fag når vi flyttet rundt fra sted til sted. Geografi og historie ble vi ikke undervist i. Men siden frøken var så religiøs ble vi undervist i bibelhistorie og kristen sang.

- Da tyskerne gikk forbi huset vårt, gjemte mor seg bak huset, mens bestemor sto i vinduet og vinket til de unge tyske soldatene. Hun syntes så synd på disse som ikke hadde bedt om å komme ut i krigen. Sølvi forteller at tyskerne hadde hestene sine på Ekeberg, og rei ofte forbi huset i Eirik Raudes vei. Det var ikke helt enkelt.

- Så var det en leir med russiske fanger på Etterstad. De gikk med avisblad på beina, og hadde nesten ikke klær på seg. De så ut som skjeletter. Mor bakte lomper og ga til oss jentene, og vi delte ut til fangene. En tysker som gikk vakt der, kastet vekk lompen, en annen lot de få dem. Det var jo litt forskjell på tyskerne også. Jeg tror fangene fra Etterstad gikk med under båttransporten.

Under krigen var familien til Sølvi en del på Sørli gård i Østmarka, som de hadde leiet og fikk slappet godt av der.

Gjennom sine barne- og ungdomsår elsket Sølvi å danse, og heldig var den kar som suste av

gårde på dansegulvet med henne i slow-fox og tango. Hun gikk på danseskole som barn under krigen, det var jo ikke så mye annet å finne på. Og fordi Sølvi var så kjempeflink til å danse, fikk hun gratis danseundervisning.

17.mai 1945 ble Sølvi og hennes venninne Synnøve tatt ut til å bære duskene på flagget til Vålerenga skole. De var kjempeglade der hun beveget seg oppover Karl Johans gate, med dusken i hånden og i lånt, vakker bunad, selv om det regnet i bøtter og spann den dagen. Sølvi var flere ganger i 1945 på kaia i Oslo og fikk se engelske båter legge til der. - De kastet sjokolade til oss. Jeg følte vi var dumme apekatter som det ble kastet sjokolade til og gikk langt bak og bare så på. Så kom det en kar ut av båten med en boks sjokolade til meg.

- Da kong Haakon kom hjem til Norge 7. juni satt jeg på toppen av en lastebil og så han sammen med Max Manus, legger Sølvi til. Hun sluttet på Vålerenga skole i juni 1945, og begynte samme året på ungdomsskole i Osterhausgata.

Så er Sølvi igjen i 2013:

- På Ensjøtunet er det en kar som er fysioterapeut og musiker. En dag han sitter ved pianoet og spiller sier jeg at han spiller så fin dansemusikk, og han spør om jeg vil danse med ham. Og jeg som ikke hadde danset på 25 år. Ut i dansen bar det, og han sa jeg var veldig flink, og veldig myk. Jeg har vært så mye syk gjennom livet og ligget på sykehus 20 ganger. Han ville jeg skulle ha noe å spille på, og ga meg en fin musikkspiller.

Sølvis dårlige helse har plaget henne mye gjennom livet. Hun er operert for kreft to ganger, men humøret har alltid vært helt på topp. På Ensjøtunet trener hun hver eneste dag med flotte resultater. Jeg fikk selv se at hun tok hendene i gulvet med rette ben.

Sølvi har laget svært mange vakre dikt gjennom livet, som er godt bevart.

Og i minneboka finner vi gode ord

fra hennes søster, og fra hennes klassevenninner på Vålerenga skole. Samt fra lærerinnen til hennes søster på skolen.

Minneboka forteller også om kjærlighet og unge gutter hun traff i tenårene på Vålerenga.

Og et vakkert dikt til henne fra en Vålerenggutt er notert i minneboka. Sterke saker...

Der står det også om et familied medlem som ble norgesmester i folkedans og skuespiller på Nationaltheatret.

Hun jobbet noen år i Forsikringsselskapet FRAM og i Andvord, men helsa gjorde at hun måtte ut av arbeidslivet.

Den store minneboka til Sølvi er helt unik, og inneholder mange hilsener og bilder fra flere som gikk på Vålerenga skole. Hennes lærerinne på Vålerenga, Hanna Nilsen, skrev også i den, og hun sendte til og med julekort til Sølvi. Skulle noen være interessert i å ta en titt på minneboka hennes så ta kontakt med undertegnede, og jeg ordner køene. Sølvi ønsker dere hjertelig velkomne.

Sølvi drømte alltid om å bli journalist gjennom livet. Hun var meget flink i norsk og god til å utrykke seg. Nå har hun fått oppfylt sitt ønske gjennom denne fantastiske beretningen hun har fortalt til medlemmene av Vålerenga Historielag.

Tusen takk til deg, Sølvi, for en fantastisk hyggelig prat! Jeg kommer tilbake til deg for å lære mer av en vakker og meget hyggelig ung dame.

Hilsen Terje Paulsen

Stor takk til Terje Paulsen som er så flink til å besøke beboerne på Ensjøtunet og til og med sender oss intervjuer til medlemsbladet vårt. Dette fikk vi i desember i fjor. Endelig får vi det med i bladet. Vi er sikre på at leserne synes det er like moro å lese det nå. Vi benytter også anledningen til å sende en stor takk og mange hilsener til Sølvi Bråthen.

Bydelsvandring på Vålerenga tirsdag 3. juni

av Håkon O. H. Engh - Foto: Bjørn Granlund

Bydelsvandringa "Vålerenga i våre hjerter" 3. juni startet opp på det historiske stedet Galgeberg. Det nydelige været denne lyse sommerkvelden gjorde sitt til at dette ble en flott opplevelse for godt over 100 frammøtte.

Kan mengdebetegnelsen "stinn brakke" brukes utendørs? I så fall passer den bra på årets bydelsvandring. En tallrik flokk møtte fram på Galgeberg for å følge Oslo-guide Jane Ennis rundt i bydelen vår.

For 300 millioner år siden lå Vålerenga syd for ekvator. Noen ville kanskje ønske at vi fortsatt befant oss der i sola og varmen. Under siste istid var hele området tynget ned av 3 kilometer tjukk is. Siden da har landet steget 220 meter og stiger fortsatt med et par millimeter i året, samtidig med at det stadig beveger seg nordover.

I historisk tid har det vært mye liv og røre både på Galgeberg og Vålerenga. Her slåss bl.a. kong Sverre Sigurdson mot baglerne (av "bagal" = bispestav) og kong Håkon Håkonson mot hertug Skule.

Vålerenga har navn etter Vålerenga hovedgård fra 1300-tallet (opprinnelig "Volin"). Det meste av Vålerenga står på tomter utparselert derfra. Navnet Galgeberg har en mer grotesk forklaring. Her var

byens rettersted med galge og hoggestabbe. At det lå akkurat her hadde to årsaker. Et slikt sted skulle først og fremst virke avskrekende og ble derfor lagt ved byens travleste innfartsvei, Strømsveien. De "fine" i selve byen ville imidlertid ha seg frabedt alt "sølet" som fulgte med halshogging, radbrekking osv.. De hadde nok ingen moralske betenkeligheter mot de brutale straffemetodene, men ville ikke se avhogde og blodige hoder på stake og kjenne stanken av skamferte lik som hang på utstilling til de gikk i oppløsning. I dag er det heldigvis bare stedsnavnet som minner om slike uhyggeligheter.

På den andre siden av gatekrysset var brannstasjonen, og på hjørnet et godt steinkast unna ligger ennå den nedlagte bensinstasjonen., som nå er fredet. Her var det skystasjon i gamle dager. Villaen bak er fra 1840. Nabohuset fra 1852 står nå på Folkemuseet. Der finnes forresten også den toetasjes utedassen som sto i Smålensgata (en

stemme i mengden supplerte med "Slå-lensgata") Enda et steinkast videre holdt baptistmenigheten Ebenezer hus. Rett over gata var Frelsesarmeen. Vår Herre syntes antakelig det trengtes at han var sterkt til stede. Både Ebenezer og Frelsesarmeen er borte i dag, og man kan jo undres om det betyr at det ikke er behov for Ham lenger. Folk hadde knapt med penger. Det kunne være vanskelig nok og å fø familien. Ofte måtte mat og klær prioriteres foran husleia. Men oppfinnsomheta var stor. Oppkreveren med tilnavnet "Vengen" kom en gang til ei dør med en lapp der det sto "Smittsom sjukdom". En annen blakk leieboer slengte ham i bakken, la ham oppå seg selv og ropte "Hjælp! Vengen tar meg"! Vengen stakk av før naboene kom til.

Vålerenggata er full av historie og historier. Politistasjonen, hvor det ofte kunne være travle dager, er borte. Vi foretrekker å tro at det ikke var behov for den lenger. Det var kanskje derfor kong Olav hørte følgende tilrop en gang han kjørte over Vålerenga i åpen bil: "Dø Olav, her er' u trygg!" Trikken er også borte, likeledes kassenekkeriet i nr. 29, hvor VIF ble stifta i 1913, og trehusene som lå der hvor det nå finnes en rad av murhus. Storbrannen i 1887 fortærte nesten et helt kvartal. Dette er også gata hvor en eldre dame ble påkjørt av bil og drept i sin egen stue. Nasse Nøff har også funnet et hjem i Vålerenggata.

Ved Sotahjørnet ytterst i Etterstadgata lå tidligere Sota-kaffeen. Det finnes mange teorier om bakgrunnen for navnet. Stedet er hellig grunn på Vål'ega. Derfor ble også den praktfulle skulpturen "Gutta på hjørnet" av Merete Nilsen Bua reist her på VIF's hundre-

Jane Ennis var kveldens guide, her midt oppi skulpturen ved Sotahjørnet.

årsdag. Lenger inn i gata holdt Bratlies Skismøringsfabrikk til. Huset og tomte eies i dag av OBOS, som også har bekosta skulpturen. Kanskje som et slags avlat for at de tidligere ville rasere Vål'enga? Vår egen poet Kyter'n (Wilhelm Holteberg Hansen døde i 1984, på gamlehjemmet i Etterstadgata etter et vidløftig liv. Gjøvikbanen ble anlagt i kløfta mellom Etterstad og Vål'enga i 1902. Kolonihagen på kanten av kløfta, en perle med 88 hytter, kom i 1908. På hjørnet utenfor inngangen finner vi en av de gamle grensesteinene mellom Kristiania og Aker kommuner.

I Danmarks gate nr. 41 startet Synnøve Finden osteproduksjon i 1929 sammen med Pernille Holmen. Pernilles barnebarn, forfatteren Tor Edvin Dahl, bor nå i det samme huset. Guiden vår kalte for øvrig Danmarks gate for "Rolls Roycen" blant Vål'engas gater.

Mellom Fridtjofs gate, Orknøygata, Islandsgata og Sveriges gate ligger den store "Fridtjofborg", for noen et fremmedlegeme blant husene i området. Guiden trakk lange linjer mellom Fridtjofs gate og keiser Wilhelm II's enorme Fridtjofstatue på Vangsnes i Sogn og

I kveldssola ved Vålerenga kirke avsluttet Jane Ennis den vellykkede turen.

Fjordane. Kyter'n ble forresten født i Islandsgata nr. 12 og levde hele sitt liv der. Utenfor der fikk vi høre hans dikt "Islandsgata". Det bør også nevnes at Rudolf Nilsen ble født i Orknøygata.

Til sist gikk vi forbi Vålerenga skole fra 1895 og endte ved prestegården og kjerka. Prestegården er siste rest av Vålerenga hovedgård. Kjerka ble bygget i granitt fra Iddefjorden og innviet i 1902. Under den tragiske brannen i 1979 gikk store kunstverdier tapt, men det kom noe godt ut av det også; bydelen og Klanen fikk sin egen hymne

i form av Trond Ingebretsens sang om Vålerenga kjerke. Menighetens overbyggende motto er også henta fra den sangen; "Med himmel'n sjøl til tak".

Etter en spennende tur i fint sommervær skiltes vi med utsyn over Opplandsgata ("Gaukegata") med det tidligere bedehuset og daghjemmet og restaurant Smia Galleri. Benkene på Smia er fra Paulus menighet på Grünerløkka, og stolene fra legendariske restaurant Blom. Og kunstneren bak "Gutta på hjørnet" bor i samme hus.

Kjenner du noen i klasse 2 a fl i 1961/62?

”Frøken” er Anna Høivik. Vi trenger din hjelp for å få på plass navnene på de yndige, små. Dette er et av en mengde klassebil-

der som Vålerenga skole lot oss få kopiere. De aller fleste av disse har vi altså ikke hatt tidligere, og vi takker skolen så mye for lånet. På årets

fotoutstilling kommer vi til å vise ekstra mange av disse skolebildene. Så gled dere!

Etterlysning!

Oslo Skolemuseum arbeider med en utstilling om Osloskolen under krigen. Vi planlegger å gjenskape et bedehuslokale, og er svært interessert i foto og opplysninger om organiseringen av undervisningen i slike lokaler. Kanskje har dere medlemmer som var skoleelever under krigen og kan fortelle om sine skoleopp-levelser under okkupasjonstida. Som husker; hva var det i rommet? Hvordan foregikk undervisningen? Dere nevnte

bedehuset i Opplandsgata 5, finnes det foto fra undervisningen der? Er det mulig å komme inn og se lokalene slik de er nå?

Takknemlig for all hjelp.

Med vennlig hilsen
Aud Rudshagen (Leder)

Telefon: 22 99 33 90/92

Vålerenga historielag
MEDLEMSMØTE 9. SEPTEMBER
kl. 19:00 i menighetssalen Vålerenga kirke

Vi er så heldige at vi har fått
tidligere statsarkivar i Oslo og Hamar,
historiker og forfatter **Per-Øivind Sandberg** til å komme til oss.
Foredraget hans heter:

GRUNNLOVEN 1814 - rammen for våre liv i Norge i dag

Etterpå blir det kaffe
og vafler for salg slik vi pleier. Ta med kontanter.

Også denne gangen er vi glade hvis de som har mulighet,
kan ta med seg en stol fra gangen inn i salen når de kommer
og sette den tilbake når de går. Takk!

Velkommen!

VÅLERENGA HISTORIELAG

Publikasjonsnr.:
ISSN 1890-9094

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Vålerenga Historielag
på internett:
e-mail: epost@valerenga.org

Ta en titt på vår nettside:
<http://valerenga.org/>

Bankkonto: 0530 04 78222

SALGSTORGET

Bestilling:
foto@valerenga.org
eller tlf. 901 80 290.

VIF-bok:
Heia Vål'enga!
Kr. 450,- + porto

Historielagets pin:
Kr. 50,- + porto.

Arrangementskalender høsten 2014:

Medlemsmøte tirsdag 9. september kl. 19.00
Fotoutstilling lørdag 11. + søndag 12. oktober
kl. 12.00-16.00

Medlemsmøte tirsdag 11. november kl. 19.00
HUSK Å NOTERE DETTE I KALENDEREN!

Styret i historielaget:

Leder:
Even Haugseth

Kasserer:
Gro Shakesby

Sekretær:
Håkon Olav Harald Engh

Styremedlem:
Bjørn Granlund

Varamedlem:
Bjørn Arild Gjerdalen

Varamedlem:
Haide Østreng

Varamedlem:
Wenche Ekstrøm

Arbeidsgrupper

**Fotoutstillingsgruppe/
kalendergruppe:**
Kontakt: Even Haugseth
Mobil 938 01 902
E-post: leder@valerenga.org

Fotogruppe:
Fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:
Kontakt: Bjørn Granlund
Mobil: 901 80 290
E-post: foto@valerenga.org

Idrettsgruppe:
Om bydelens idrettsmiljø
Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen
Mobil: 909 19 250
E-post: bjorn@grandhotell.net

Medlemsavisa:
Fred-Arild Ruud
Mobil: 936 65 243
E-post: outline@gmail.no

Støtt oss via Grasrotandelen:

Hvis du tipper, spiller lotto eller
joker og vil gi overskuddsandelen
til Vålerenga Historielag, klipp ut
og ta med kortet og vis det til
tippekommisjonen.
Husk å ta med strekkoden på nytt
dersom du fornyer tippekortet.
Takk for støtten!

JEG STØTTER

VÅLERENGA HISTORIELAG

- bydel med sjel

Organisasjonsnummer: 890364462

